

Advies van 29 juni 2026

over een aangepaste versie van het ITAA-“ontwerp van norm omtrent de begeleiding van de beroepsbeoefenaars - niet stagiairs door het ITAA bij de uitvoering van assurance- en aan assurance verwante opdrachten”

Executive Summary

De Hoge Raad stelt vast dat het instituut, via het schrijven van 1 april 2026 met in bijlage een aangepaste versie van het ontwerp van norm, is tegemoetgekomen aan bepaalde opmerkingen van de Hoge Raad zoals geformuleerd in zijn advies van 28 januari 2026, en meer in het bijzonder wat betreft:

- *de titel van de ontwerpnorm;*
- *de nood aan rechtszekerheid omtrent de door het instituut op te vragen “eventuele andere statistische gegevens”.*

Desalniettemin blijven er volgens de Hoge Raad in het voor advies voorgelegd ontwerp van norm (ontwerp - versie 1 april 2026) nog diverse fundamentele bezorgdheden bestaan, met name:

- *onduidelijkheid inzake de zogenaamde evenredigheidsbeoordeling (al dan niet verplicht);*
- *onduidelijkheid omtrent de gehanteerde terminologie;*
- *onduidelijkheid over wie toegang heeft tot de verkregen info en waarvoor deze wordt gebruikt/bijgehouden.*

Daarenboven is de Hoge Raad van oordeel dat de communicatie door het instituut omtrent bepaalde aspecten van de ontwerpnorm meer omstandig en preciezer moet gebeuren, meer in het bijzonder omtrent:

- *het verruimd toepassingsgebied van de vooropgestelde norm ten opzichte van de bestaande regeling;*

- *de oprichting van een nieuwe “Cel Begeleiding”, ter vervanging van de vroegere “Commissie van toezicht” ingevolge de opheffing van de “Algemene controlenorm” van 1991.*

In verband met deze punten verzoekt de Hoge Raad het instituut dan ook uitdrukkelijk om de nodige aanpassingen aan het ontwerp door te voeren, alsook om een aangepaste versie aan de Hoge Raad terug te bezorgen – bij voorkeur tegen 15 september 2026 – alvorens de ontwerpnorm formeel door de Raad van het ITAA te laten goedkeuren.

Advies van 29 juni 2026

over een aangepaste versie van het ITAA-“ontwerp van norm omtrent de begeleiding van de beroepsbeoefenaars – niet stagiairs door het ITAA bij de uitvoering van assurance- en aan assurance verwante opdrachten”

A. INLEIDING

1. Via een schrijven van 1 april 2026 hebben de (voormalige) Voorzitter en Ondervoorzitter van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants (afgekort IBA, verder *Institute for Tax Advisors and Accountants*¹ of ITAA genoemd), respectievelijk de heren Bart VAN COILE en Vincent DELVAUX, gereageerd op het advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026 over een ITAA-ontwerp van “Norm omtrent de begeleiding van beroepsbeoefenaars-niet stagiairs door het ITAA bij de uitvoering van assurance- en aan assurance verwante opdrachten”. In bijlage aan het schrijven van 1 april 2026 heeft het instituut een (licht) aangepaste versie van de ontwerpnorm toegevoegd, hierna aangeduid als “ontwerp - versie 1 april 2026”.

In zijn eerder advies van 28 januari 2026 had de Hoge Raad het instituut uitdrukkelijk verzocht om een aantal aanpassingen aan de ontwerpnorm (zoals door het instituut voor advies

¹ De verkorte benaming van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants is “IBA”, maar in zijn communicatie mag het instituut ook de benaming “*Belgian Institute for tax advisors and accountants*” gebruiken (cf. artikel 61, 6de lid, van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur), ofwel “ITAA”.

voorgelegd via het schrijven van 3 september 2025, aangevuld door het schrijven van 19 november 2025) door te voeren, alsook om een aangepaste versie aan de Hoge Raad terug te bezorgen – bij voorkeur tegen uiterlijk 28 maart 2026 – alvorens de ontwerpnorm formeel door de Raad van het ITAA te laten goedkeuren.

2. De voor advies voorgelegde ontwerpnorm (*ontwerp - versie 1 april 2026*) is door de Raad van het ITAA uitgewerkt in het kader van zijn bevoegdheid voor het uitvaardigen en openbaar maken van technische normen en aanbevelingen, specifiek voor de uitoefening van het beroep van accountant en belastingadviseur.

Deze bevoegdheid van de Raad van het instituut is gebaseerd op artikel 72, eerste lid, 2°, van de *wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur* (hierna: de wet van 17 maart 2019).

3. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft van de wetgever de opdracht gekregen bij te dragen tot de ontwikkeling van het wettelijk, reglementair en normatief kader dat van toepassing is op de economische beroepen, onder meer via het verstrekken van adviezen of aanbevelingen aan het Parlement, de regering of de instituten voor de economische beroepen.

Meer in het bijzonder moet de Hoge Raad verplicht worden geraadpleegd door het instituut over elke beslissing met een algemene draagwijdte die de Raad van het instituut neemt met het oog op het uitvaardigen van een technische norm of aanbeveling, specifiek voor de uitoefening van het beroep (zoals bedoeld in artikel 72, eerste lid, 2°, van de wet van 17 maart 2019).

De wetgever heeft bepaald dat de Raad van het ITAA niet kan afwijken van een advies dat door de meerderheid van de leden van de Hoge Raad is goedgekeurd, indien het advies een aangelegenheid betreft die betrekking heeft op meer dan één beroep of hoedanigheid (artikel 80, tweede lid, tweede zin van de wet van 17 maart 2019).

Gelet op het feit dat onderhavig advies betrekking heeft op meerdere hoedanigheden, met name op de hoedanigheid van (gecertificeerd) accountant, gecertificeerd belastingadviseur en fiscaal accountant, **kan de Raad van het instituut van dit advies van de Hoge Raad niet afwijken.**

De Hoge Raad heeft onderhavig advies uitgebracht binnen een termijn van drie maanden, te rekenen vanaf 1 april 2026, dit is de datum waarop het dossier met de aangepaste ontwerpnorm (*ontwerp - versie 1 april 2026*) door het ITAA aan de Hoge Raad is voorgelegd (artikel 80, derde lid, van de wet van 17 maart 2019).

B. VOORAF

B.1. Algemeen

4. Voor een goed begrip van onderhavig advies, acht de Hoge Raad het noodzakelijk om eraan te herinneren dat zijn wettelijke opdracht erin bestaat na te gaan of bij de uitoefening van de opdrachten door de beroepsbeoefenaars en bij het uitwerken van het normatief kader door het instituut het **algemeen belang en de vereisten van maatschappelijk verkeer worden in acht genomen** (cf. artikel 79, derde lid, van de wet van 17 maart 2019).

De Hoge Raad onderzoekt (onder meer) of de voorgestelde ontwerpnorm voldoende helder en duidelijk is geformuleerd, dit met het oog op de nodige rechtszekerheid en om een correcte toepassing ervan door de beroepsbeoefenaars – in het algemeen belang – te kunnen garanderen. Bovendien moet de toepassing van de norm controleerbaar zijn in het kader van het toezicht door het instituut.

B.2. Kernpunten van het Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026

5. Het (éénsluitend) advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026 omtrent de initieel voorgelegde ITAA-ontwerpnorm (*versie september 2025*) was – globaal genomen – positief, niettegenstaande het voorbehoud omtrent de evenredigheidsbeoordeling door het instituut en de naleving van de grondbeginselen inzake de gegevensbescherming.

Desalniettemin had de Hoge Raad een aantal specifieke opmerkingen omtrent het ITAA-ontwerp geformuleerd, meer bepaald inzake:

- de misleidende titel van de ontwerpnorm;
- het verruimd toepassingsgebied van de ontwerpnorm;
- de nood aan verduidelijking van de gehanteerde terminologie;
- de nood aan rechtszekerheid omtrent de gevraagde info ;
- de link met het (toekomstig) koninklijk besluit inzake “kwaliteitstoetsing”;
- de nood aan duidelijkheid over wie toegang heeft en waarvoor de info wordt gebruikt/bijgehouden;
- de oprichting van een nieuwe “Cel Begeleiding”, ter vervanging van de vroegere “Commissie van toezicht” ingevolge de opheffing van de “Algemene controlenorm” van 1991.

Omtrent deze punten had de Hoge Raad het instituut uitdrukkelijk verzocht om de nodige aanpassingen aan het ontwerp door te voeren, alsook om een aangepaste versie aan de Hoge Raad terug te bezorgen – bij voorkeur tegen uiterlijk 28 maart 2026 – alvorens de ontwerpnorm formeel door de Raad van het ITAA te laten goedkeuren.

B.3. Aangepaste versie van de ontwerpnorm en toelichting vanwege het ITAA in het schrijven van 1 april 2026

6. De (voormalige) Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA gaan in hun begeleidend schrijven van 1 april 2026 aan de Hoge Raad in op de diverse opmerkingen van de Hoge Raad, zoals geformuleerd in het advies van 28 januari 2026.

Het ITAA voegt aan zijn schrijven van 1 april 2026 een aangepast ontwerp van norm toe (*ontwerp - versie 1 april 2026*), met daarin de volgende (suggesties van) aanpassingen:

- Titel van het ontwerp van norm:

Voorstel voor een nieuwe titel: *“Norm inzake de informatieverstrekking aan het ITAA over, en begeleiding van beroepsbeoefenaars – niet-stagiairs – door het ITAA bij, de uitvoering van assurance- en aan assurance verwante opdrachten” of “Norm inzake de informatieverstrekking aan het ITAA, en begeleiding van beroepsbeoefenaars – niet-stagiairs – door het ITAA, omtrent de uitvoering van assurance- en aan assurance verwante opdrachten”*

Proposition d’un nouveau titre: *« Norme relative à la transmission d’informations à l’ITAA concernant l’exécution des missions d’assurance et des missions de services connexes, ainsi qu’à l’accompagnement des professionnels – non stagiaires – par l’ITAA » ou « Norme relative à la transmission d’informations à l’ITAA et à l’accompagnement, par l’ITAA, des professionnels – non stagiaires – concernant l’exécution des missions d’assurances et des missions de services connexes ».*

Uit: *Ontwerpnorm (ontwerp - versie 1 april 2026) in bijlage aan het schrijven van 1 april 2026 vanwege het ITAA aan de Hoge Raad [eigen accentuering]*

- Aanvulling van paragraaf 5 van het ontwerp:

“Eventuele andere statistische gegevens hebben onder meer betrekking op de honoraria die de beroepsbeoefenaars voor de uitoefening van assurance- en aan assurance verwante opdrachten ontvangen, zowel in absolute cijfers als in een relatief percentage ten opzichte van de totale omzet van het kantoor.”

« Les autres données statistiques portent notamment sur les honoraires perçus par les professionnels pour l'exécution de missions d'assurance et de missions de services connexes, tant en chiffres absolus qu'en pourcentage par rapport au chiffre d'affaires total du cabinet. »

Uit: Ontwerpnorm (*ontwerp - versie 1 april 2026*) in bijlage aan het schrijven van 1 april 2026 vanwege het ITAA aan de Hoge Raad

C. ÉÉNSLUIDEND ADVIES VAN DE HOGE RAAD

C.1. Elementen uit het advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026 waaraan het instituut is tegemoetgekomen

7. De Hoge Raad stelt vast dat het ITAA in de aangepaste versie van de ontwerpnorm (*ontwerp - versie 1 april 2026*) is tegemoet gekomen aan de volgende bekommernissen/opmerkingen van de Hoge Raad:

- Titel van de ontwerpnorm;
- Nood aan rechtszekerheid omtrent de *“eventuele andere statistische gegevens”* die het instituut aan de beroepsbeoefenaar kan opvragen en *“die voor het instituut van belang zijn in het kader van het toezicht, de risicoanalyse en de begeleiding in de uitvoering van die opdrachten”* (paragraaf 5 van het ontwerp).

8. Wat de **titel van de ontwerpnorm** betreft, had de Hoge Raad in zijn advies van 28 januari 2026 geoordeeld dat deze misleidend was, aangezien in de ontwerpnorm voornamelijk de informatieverstrekking omtrent en de opvolging van assurance en aan assurance verwante opdrachten van ITAA-beroepsbeoefenaars wordt vooropgesteld:

“Uit de aanhef van de norm, alsook uit het corpus van de norm, kan worden afgeleid dat de norm voornamelijk bedoeld is opdat het instituut zou beschikken over de “nodige informatie met betrekking tot het aantal assurance- en aan assurance verwante opdrachten en hun aard die de beroepsbeoefenaars uitgevoerd hebben en het aantal uren permanente vorming dat zij met betrekking tot de uitvoering van deze opdrachten gevolgd hebben.”

Uit: Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026, randnummer 14.1.

De Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA stellen in hun schrijven van 1 april 2026 bereid te zijn om de titel van de ontwerpnorm aan te passen en doen een tweetal voorstellen.

De Hoge Raad kan zich terugvinden in de volgende formulering, die beter aansluit bij de inhoud van de ontwerpnorm:

- in het NL: *“Norm inzake de informatieverstrekking aan het ITAA over, en begeleiding van beroepsbeoefenaars – niet-stagiairs – door het ITAA bij de uitvoering van assurance- en aan assurance verwante opdrachten”*;

- in het F: « *Norme relative à la transmission d'informations à l'ITAA et à l'accompagnement, par l'ITAA, des professionnels-non stagiaires – concernant l'exécution des missions d'assurance et de missions de services connexes* ».

9. Omwille van de **nood aan rechtszekerheid omtrent de info die door het instituut kan worden opgevraagd**, had de Hoge Raad in zijn advies van 28 januari 2026 geoordeeld dat het instituut moest preciseren welke “*eventuele andere statistische gegevens*” zouden kunnen worden opgevraagd aan de beroepsbeoefenaars:

“Omwille van de rechtszekerheid, is de Hoge Raad van oordeel dat de “eventuele andere statistische gegevens die voor het Instituut van belang zijn” in de ontwerpnorm nader moeten worden gepreciseerd.

Zo bijvoorbeeld zou in de norm best worden gepreciseerd dat het instituut ook info kan inwinnen omtrent de honoraria die de beroepsbeoefenaars voor elk van de bedoelde opdrachten int (in relatieve en/of absolute cijfers).”

Uit: Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026, randnummer 14.4

De Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA stellen in hun schrijven van 1 april 2026 dat het ITAA dit zal verduidelijken en voegen de volgende paragraaf toe aan de ontwerpnorm:

*“Eventuele andere statistische gegevens” hebben **onder meer** betrekking hebben op de honoraria die de beroepsbeoefenaars voor de uitoefening van assurance- en aan assurance verwante opdrachten ontvangen, zowel in absolute cijfers als in een relatief percentage ten opzichte van de totale omzet van het kantoor.”*

Uit: Aangepast ontwerp – versie 1 april 2026 en het schrijven van 1 april 2026 vanwege Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

De Hoge Raad is van oordeel dat deze aanvulling de beroepsbeoefenaars meer duidelijkheid biedt omtrent de gegevens die het instituut kan opvragen in het kader van het toezicht, de risicoanalyse en de begeleiding in de uitvoering van assurance- en/of aan assurance verwante opdrachten (zoals bijvoorbeeld info omtrent de honoraria die de beroepsbeoefenaar ontvangt voor de uitoefening van assurance- en aan assurance verwante opdrachten – zowel in absolute cijfers als in een relatief percentage ten opzichte van de totale omzet van het kantoor).

C.2. Elementen uit het advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026 waaraan het instituut NIET is tegemoetgekomen

10. Er blijven echter nog diverse inhoudelijke en fundamentele aandachtspunten bestaan, waardoor het voor de Hoge Raad niet mogelijk is om een gunstig advies te formuleren omtrent de aangepaste versie van de ontwerpnorm (ontwerp - versie 1 april 2026).

Het betreft meer in het bijzonder de volgende bezorgdheden (die de Hoge Raad ook reeds in zijn eerder advies van 28 januari 2026 heeft aangekaart):

- onduidelijkheid inzake de zogenaamde evenredigheidsbeoordeling (al dan niet verplicht);
- onduidelijkheid omtrent de gehanteerde terminologie;
- onduidelijkheid over wie toegang heeft tot de verkregen info en waarvoor deze wordt gebruikt/bijgehouden.

Daarenboven is de Hoge Raad van oordeel dat de communicatie door het instituut omtrent bepaalde aspecten van de ontwerpnorm meer omstandig en preciezer moet gebeuren, meer in het bijzonder omtrent:

- het verruimd toepassingsgebied van de vooropgestelde norm ten opzichte van de bestaande regeling;
- de oprichting van een nieuwe “Cel Begeleiding”, ter vervanging van de vroegere “Commissie van toezicht” ingevolge de opheffing van de “Algemene controlenorm” van 1991.

C.2.1. Evenredigheidsbeoordeling

11. Wat de zogenaamde “evenredigheidsbeoordeling” betreft, stelt de Hoge Raad vast dat er een aantal onduidelijkheden blijven bestaan.

Meer in het bijzonder lijkt er omtrent de vraag of het ITAA al dan niet een “autoriteit” is in de zin van de wet van 27 oktober 2020² een tegenspraak te zijn tussen de overwegingen van de voorgelegde ontwerpnorm en de diverse briefwisseling vanwege het instituut.

² De wet van 27 oktober 2020 betreffende een evenredigheidsbeoordeling voorafgaand aan de invoering of de wijziging van een beroepsreglementering, zoals laatst gewijzigd door de wet van 22 februari 2026 (*Belgisch Staatsblad*, 12 maart 2026).

In de overwegingen bij de ITAA-ontwerpnorm is vermeld dat de Raad van het instituut een “autoriteit” is in de zin van de wet van 27 oktober 2020:

*“- **dat de Raad van het Instituut een “autoriteit” is in de zin van de wet van 27 oktober 2020** betreffende een evenredigheidsbeoordeling voorafgaand aan de invoering of de wijziging van een beroepsreglementering. **Dat de Raad dan ook een evenredigheidsbeoordeling dient uit te voeren** in het kader van het uitoefenen van zijn bevoegdheid tot het uitvaardigen en openbaar maken op de website van het Instituut van technische normen en aanbevelingen, specifiek voor de uitoefening van het beroep (artikel 72, § 2 van de wet van 17 maart 2019);*

- Dat in het kader van deze evenredigheidsbeoordeling eveneens de verplichting van de beroepsbeoefenaar – niet stagiair inzake kwaliteitstoetsing moet worden meegenomen (...).”

Uit: ITAA-ontwerpnorm – identieke formulering in de versie september 2025 en in de versie 1 april 2026 [eigen accentuering]

Nochtans geven de Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA in hun schrijven van 1 april 2026 aan dat het ITAA geen autoriteit in de zin van de wet van 27 oktober 2020 zou zijn:

“Allereerst willen we benadrukken dat de Hoge Raad had verzocht dat het Instituut een evenredigheidsbeoordeling zou uitvoeren, in de zin van de wet van 27 oktober 2020 betreffende de evenredigheidsbeoordeling voorafgaand aan de invoering of wijziging van een beroepsreglementering, voorafgaand aan de implementatie van een norm.

Aangezien het ITAA dus geen autoriteit in de zin van de wet van 27 oktober 2020 is, is het ITAA of de Raad er dan ook niet toe gehouden om een formele evenredigheidsbeoordeling op te stellen die voldoet aan alle wettelijke verplichtingen van de wet van 27 oktober 2020. Het ITAA is er dan ook niet toe gehouden om een dergelijke formele evenredigheidsbeoordeling aan Uw Hoge Raad over te maken aangezien het ITAA niet verplicht is om deze op te stellen.

Dit staat los van het feit dat de Raad van het ITAA uiteraard bij het opstellen van elke norm of aanbeveling materieel gezien wel degelijk een evenredigheidsbeoordeling maakt over de zwaarte van de lasten die voortvloeien uit het normatief kader. Een dergelijke evenredigheidsbeoordeling hoeft echter niet aan de formele vereisten van de wet van 27 oktober 2020 te voldoen en kan dus ook impliciet en louter materieel gebeuren tijdens het goedkeuringsproces van de Raad van het ITAA. Een dergelijke materiele evenredigheidsbeoordeling werd dan ook gemaakt ten aanzien van dit ontwerp van norm, in het bijzonder welke vormen van begeleiding voorzien zouden worden en welke vereisten aan de leden gesteld worden.”

Uit: Schrijven van 1 april 2026 vanwege Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

Volledigheidshalve wijst de Hoge Raad erop dat hij in een eerder schrijven van 6 oktober 2025 het instituut had verzocht om bijkomende informatie omtrent de initiële adviesaanvraag, en daarbij onder meer had gevraagd of het instituut “het resultaat van de door de Raad van het instituut uitgevoerde evenredigheidsbeoordeling aan de Hoge Raad [kon] overmaken”.

De reactie van 19 november 2025 vanwege de Voorzitter en Ondervoorzitter van het instituut vermeldt hieromtrent enkel het volgende:

*“L’analyse de proportionnalité du Conseil est une **analyse effectuée lors du Conseil et le résultat fait pleinement partie de la norme**. L’ancien régime était disproportionné ; la révision était nécessaire et est parfaitement justifiée dans le cadre juridique existant.”*

Uit: Schrijven van 19 november 2025 vanwege de Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

Gelet op de overweging in de initiële ontwerpnorm, had de Hoge Raad bijgevolg in zijn advies van 28 januari 2026 over de evenredigheidsbeoordeling het volgende opgemerkt (randnummer 11):

“Hoewel expliciet gevraagd door de Hoge Raad, heeft het instituut deze evenredigheidsbeoordeling - uitgevoerd in zijn hoedanigheid van “autoriteit” in de zin van de wet van 27 oktober 2020 betreffende een evenredigheidsbeoordeling voorafgaand aan de invoering of de wijziging van een beroepsreglementering - niet overgemaakt.

***De Hoge Raad heeft dan ook geen zicht op de evenredigheidsbeoordeling uitgevoerd door het instituut in toepassing van de wet van 27 oktober 2020.** Evenmin is duidelijk in welke mate de Raad van het instituut, in toepassing van artikel 10 van voornoemde wet van 2020, “op gepaste wijze” overlegd heeft omtrent de voorgestelde norm met alle betrokken belanghebbenden en hen de gelegenheid heeft gegeven hun standpunten kenbaar te maken.”*

Uit: Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026, randnummer 11. [eigen accentuering]

12. Gelet op het gebrek aan samenhang tussen de overwegingen van de ontwerpnorm en de diverse briefwisseling van het instituut, is het volgens de Hoge Raad noodzakelijk om vooraf klaarheid te scheppen omtrent de (al dan niet) toepasselijkheid van de wet van 27 oktober 2020 (met inbegrip van het in artikel 10 bedoelde overleg met alle betrokken belanghebbenden), en minstens omtrent het zogenaamde onderscheid tussen een “formele” evenredigheidsbeoordeling (in de zin van de wet van 27 oktober 2020) en een “impliciet en louter materieel” uitgevoerde evenredigheidsbeoordeling, waarover sprake in het schrijven van het ITAA van 1 april 2026.

Bij gebrek aan duidelijkheid hieromtrent, kan de Hoge Raad zich niet terugvinden in de voorgestelde overwegingen waarin wordt gerefereerd aan het feit dat de Raad van het instituut, als “autoriteit” in de zin van de wet van 27 oktober 2020, een evenredigheidsbeoordeling zou dienen uit te voeren.

C.2.2. Gehanteerde terminologie

13. Wat de in de ontwerpnorm gehanteerde terminologie betreft, had de Hoge Raad in zijn advies van 28 januari 2026 zijn bezorgdheid geuit over de vraag of de precieze draagwijdte van de begrippen, zoals *assurance en aan assurance verwante opdrachten*, genoegzaam bekend is bij de ITAA-leden. Vandaar het voorstel van de Hoge Raad in zijn advies om – met het oog op een goed begrip van de norm – de opdrachten die onder de nieuwe regeling vallen nader te illustreren, bijvoorbeeld via een lijst met voorbeelden van concrete opdrachten:

Daarentegen blijft de Hoge Raad bezorgd over de vraag of de precieze draagwijdte van de bedoelde begrippen genoegzaam bekend is bij de ITAA-leden. Een lijst met voorbeelden of een overzichtstabel met concrete opdrachten die onder het toepassingsgebied van de ontwerpnorm vallen, zou deze onduidelijkheid kunnen wegnemen.

Uit: Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026, randnummer 14.3 [eigen accentuering]

Het ITAA beperkt zich in het schrijven van 1 april 2026 tot een verwijzing naar de omschrijving van het begrip “aan assurance verwante diensten” in andere normen (waaronder zelfs normen die zich nog maar in een ontwerpfase bevinden) en gaat niet in op de vraag vanwege de Hoge Raad tot precisering/illustratie in de voorliggende ontwerpnorm:

“In het aan de Hoge Raad voorgelegde ontwerp van KMO-norm wordt een beknopte omschrijving opgenomen van het begrip “aan assurance verwante diensten”. Het begrip wordt bovendien eveneens gedefinieerd in het eerste ontwerp van Norm inzake intern kwaliteitsmanagement, dat eerder aan de Hoge Raad werd voorgelegd en zal opnieuw worden opgenomen in het ontwerp van norm dat het vroegere Deel 2 van dit eerste ontwerp zal herwerken.

Daarnaast werden de bijlagen 5 en 6 in het nieuwe ontwerp van KMO-norm grondig herwerkt en aangevuld om duidelijk te omschrijven welke opdrachten als assurance-opdrachten met een redelijke of beperkte mate van zekerheid worden beschouwd.”

Uit: Schrijven van 1 april 2026 vanwege Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

De Hoge Raad blijft er evenwel van overtuigd dat het toepassingsgebied van normatieve (en dus dwingende) voorschriften zo duidelijk en toegankelijk mogelijk in de norm zelf moet worden omschreven, dit in het belang van de beroepsbeoefenaars die verplicht worden deze norm toe te passen, alsook in het algemeen belang.

Minstens dringt zich in de voorliggende ontwerpnorm een uitdrukkelijke referentie op naar de normen waarin voornoemde begrippen worden geïllustreerd met voorbeelden.

C.2.3. Wie heeft toegang tot de opgevraagde info en waarvoor kan deze info worden gebruikt?

14. Wat betreft de personen die toegang hebben tot de info die wordt opgevraagd in toepassing van de voorliggende ontwerpnorm, alsook wat betreft het gebruik of het bijhouden ervan, blijft het voor de beroepsbeoefenaar onduidelijk om te weten op welke wijze het instituut met de gegevens omgaat.

Zoals reeds aangegeven in zijn advies van 28 januari 2026, is het volgens de Hoge Raad wenselijk dat in de ontwerpnorm wordt verduidelijkt wie toegang heeft tot de verkregen info en waarvoor de info wordt gebruikt / bijgehouden:

Het is volgens de Hoge Raad wenselijk dat in de norm uitdrukkelijk wordt gepreciseerd welke commissies of personen toegang hebben tot de info, opgevraagd op basis van de norm, waarvoor de info zal worden gebruikt, alsook hoe lang deze info wordt bijgehouden.

Uit: Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026, randnummer 14.6

Verder heeft de Hoge Raad in zijn advies aangestipt dat de ontwerpnorm mogelijks impliceert dat persoonsgegevens van beroepsbeoefenaars worden verwerkt en dat bijgevolg moet worden nagegaan of het ontwerp in lijn is met de principes van het gegevensbeschermingsrecht (randnummer 12 van het advies van de Hoge Raad).

Het instituut beperkt zich in zijn reactie van 1 april 2026 tot een verwijzing naar de wettelijke voorschriften inzake het beroepsgeheim, met name artikel 120 van de wet van 17 maart 2019:

*“Op grond van artikel 120 van de wet van 17 maart 2019 is het **beroepsgeheim** overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek van toepassing op het Instituut, op zijn organen en de leden daarvan, met inbegrip van de commissies, evenals op de toetsers, de rechtskundig assessor en de personeelsleden van het Instituut.*

*Deze organen en personen mogen **onderling gegevens uitwisselen** die hen zijn verstrekt in het kader van de uitoefening van hun functie of van een wettelijke of reglementaire opdracht, voor zover deze uitwisseling noodzakelijk is voor de uitvoering van die wettelijke of reglementaire opdrachten.”*

Uit: Schrijven van 1 april 2026 vanwege Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

Dat het beroepsgeheim geldt voor alle personen die toegang hebben tot de verkregen info, binnen hun wettelijke of reglementaire opdrachten, en dat deze - in afwijking van hun beroepsgeheim - onderling de gegevens die hen werden bezorgd mogen uitwisselen “voor zover

dit noodzakelijk is voor hun wettelijke of reglementaire opdrachten” is evident; een norm kan immers niet afwijken van de wettelijke garanties inzake het beroepsgeheim.

De Hoge Raad stelt echter vast dat het instituut NIET ingaat op de vraag hoe deze informatie binnen het instituut (al dan niet) “circuleert” of wordt gebruikt. Zo bijvoorbeeld: zal de informatie automatisch / op verzoek overgemaakt worden aan de toetsers die worden ingeschakeld voor de kwaliteitstoetsing? Aan de rechtskundig assessor? Aan de commissie kwaliteitstoetsing? Aan de raadsleden? Aan het uitvoerend comité? Kortom, de vraag stelt zich **wie** precies toegang heeft tot de opgevraagde informatie en op welke manier die toegang wordt georganiseerd.

Eveneens blijft de vraag **hoe lang** de verstrekte informatie door het instituut zal worden bijgehouden, onbeantwoord. Zo ook de vraag of de beroepsbeoefenaars toegang hebben tot de door hen verstrekte gegevens en of zij deze gegevens desgevallend kunnen corrigeren.

15. Bijkomend stelt zich de vraag of er voldoende rekening wordt gehouden met het zogenaamde “*only once*”-principe; met andere woorden, bestaat de kans dat aan de beroepsbeoefenaar informatie wordt opgevraagd ter voorbereiding van de kwaliteitstoetsing maar dat dezelfde informatie is opgevraagd in toepassing van de voorliggende ontwerpnorm? Het instituut wordt geacht toe te zien op een minimum aan administratieve belasting van zijn leden en een maximum aan efficiëntie op het vlak van de gegevensinzameling. Noch uit de reactie van het instituut van 1 april 2026, noch uit de ontwerpnorm kan de Hoge Raad afleiden dat hieraan specifieke aandacht is besteed.

Voor de Hoge Raad is het alleszins van belang dat de beroepsbeoefenaars op de hoogte zijn van de wijze waarop het instituut met deze gegevens(verwerking) omgaat.

16. Tenslotte is het ook onduidelijk of, en zo ja, in welke mate de zogenaamde “*Privacyverklaring ITAA – versie oktober 2021*”, zoals beschikbaar via de [ITAA-website](#), al dan niet moet worden aangevuld naar aanleiding van voorliggende ontwerpnorm.

C.2.4. Verruimd toepassingsgebied ten opzichte van de bestaande regeling

17. De Hoge Raad stelt in zijn advies van 28 januari 2026 dat de uitbreiding van het toepassingsgebied van de ontwerpnorm, in vergelijking met de bestaande norm van 1991, duidelijker moet worden gecommuniceerd:

Gelet op deze uitbreiding van het toepassingsgebied, ratione materiae, is het voor de Hoge Raad onduidelijk waarom het ITAA in zijn schrijven van 19 november 2025 stelt dat het toepassingsgebied van het ontwerp identiek zou zijn aan dit van de bestaande norm van 1991.

Het is van belang dat het ITAA in zijn communicatie naar de beroepsbeoefenaars toe correcte informatie verstrekt omtrent de uitbreiding van het toepassingsgebied ten aanzien van de bestaande regeling.

Uit: Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026, randnummer 14.2. [eigen accentuering]

In het schrijven van 1 april 2026 verantwoordt het ITAA de uitbreiding van het toepassingsgebied van de ontwerpnorm ten opzichte van het toepassingsgebied van de *Algemene Controlenorm van 1991*, door te verwijzen naar de eerste versie van het “ontwerp van norm inzake intern kwaliteitsmanagement”:

“De verruiming van het toepassingsgebied van deze norm ten opzichte van dat van de Algemene Controlenorm van 1991, vloeit voort uit [het] eerste ontwerp van norm inzake intern kwaliteitsmanagement. Het ITAA had in het kader van Deel 2 van dit ontwerp van norm aan Uw Hoge Raad meegedeeld met betrekking tot het aantal en de aard van de assurance- en aan assurance verwante opdrachten en de omzetrempels van 10% en 25%, dat het ITAA op dit ogenblik hieromtrent over te weinig informatie beschikt. Aangezien deze omzetrempels zowel betrekking hebben op assurance- als aan assurance verwante opdrachten en van toepassing is op de beroepsbeoefenaars zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 17 maart 2019, wat ruimer is dan enkel de gecertificeerd accountant, werd het toepassingsgebied van dit ontwerp van norm overeenkomstig verruimd.”

Uit: Schrijven van 1 april 2026 vanwege Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

Nochtans had het ITAA in zijn schrijven van 19 november 2025 nog expliciet gesteld dat het toepassingsgebied identiek was aan het toepassingsgebied van de bestaande norm van 1991, hetgeen niet correct is:

« Le champ d'application est identique à celui de l'ancienne norme générale de contrôle de 1991 et couvre :

- les missions légalement réservées aux membres de l'ITAA ;***
- les missions partagées avec l'IRE ;***
- les missions contractuelles d'assurance et missions connexes.”***

Uit: Schrijven van 19 november 2025 vanwege Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

18. Los van de onnauwkeurigheid en tegenstrijdigheid in de briefwisseling van het instituut, wijst de Hoge Raad erop dat het toepassingsgebied van de voorgestelde regeling qua informatieverstrekking aan het instituut aanzienlijk is verruimd en voortaan niet alleen de wettelijke opdrachten worden bedoeld (zoals in de *Algemene Controlenorm van 1991*), maar

voortaan ook de contractuele opdrachten en bovendien niet alleen assurance-opdrachten maar ook de aan assurance verwante opdrachten. Ook *ratione personae* is er een verruiming van het toepassingsgebied.

Zoals reeds vermeld in zijn advies van 28 januari 2026, is de Hoge Raad niet zozeer tégen de verruiming van het toepassingsgebied op zich gekant, maar kunnen wel vragen worden gesteld over de manier waarop het ITAA deze koerswijziging aanpakt, zowel ten opzichte van de Hoge Raad (in de toelichtende briefwisseling), als ten opzichte van de beroepsbeoefenaars (in de tekst van het ontwerp of in de overwegingen).

De verwijzing door het ITAA naar het *“ontwerp van norm inzake intern kwaliteitsmanagement”* is des te meer eigenaardig, aangezien tot dusver enkel het eerste deel van die norm in werking is getreden (op 3 september 2025, na positief advies van de Hoge Raad van 2 juni 2025³). Voor het zogenaamde “deel 2” van het ontwerp, dat betrekking heeft op het intern kwaliteitsmanagement voor kantoren/beroepsbeoefenaars die assurance of aan assurance verwante opdrachten uitvoeren, wacht de Hoge Raad **nog steeds** op de aanpassingen van het ontwerp door het instituut, ingevolge het negatief advies van de Hoge Raad van 2 juni 2025 omtrent het “deel 2”. Minstens zou het ITAA de Hoge Raad op de hoogte kunnen brengen van de stand van zaken van het “deel 2” van de ontwerpnorm “intern kwaliteitsmanagement”.

In de brief van het ITAA van 1 april 2026 wordt helaas niet ingegaan op de bezorgdheid van de Hoge Raad dat het instituut correct zou moeten communiceren naar de beroepsbeoefenaars toe wat betreft de verruiming van het toepassingsgebied van de nieuwe norm ten aanzien van de bestaande regeling. Evenmin wordt in de overwegingen van het ontwerp zelf duiding verstrekt omtrent het verruimd toepassingsgebied ten opzichte van de bestaande regeling.

C.2.5. Oprichting van een nieuwe “Cel Begeleiding”, ter vervanging van de vroegere “Commissie van toezicht” ingevolge de opheffing van de “Algemene controlenorm” van 1991

19. Met betrekking tot de oprichting door de Raad van het instituut van een “cel Begeleiding” (ter vervanging van de vroegere “Commissie van begeleiding en toezicht” of “Cel Begeleiding”) merkt de Hoge Raad in zijn advies van 28 januari 2026 op dat elke mogelijke verwarring tussen de bestaande “Cel Begeleiding” en de nieuw in te richten instantie moet worden voorkomen en

³ Advies van de Hoge Raad van 2 juni 2025 over een voorstel van norm van het ITAA inzake intern kwaliteitsmanagement (<https://www.cspe-hreb.be/ysite/pdf/advies-hreb-dd-02-06-2025-inzake-ita-ontwerpnorm-intern-kwaliteitsmanagement.pdf>)

dat bovendien de correcte terminologie van artikel 75 van de wet van 17 maart 2019⁴, moet worden gebruikt:

In zoverre paragraaf 6 van het ontwerp verwijst naar de toepassing van artikel 75 van de wet van 17 maart 2019, is het logisch dat geopteerd zou worden voor een “Commissie” eerder dan voor een “Cel”. Bovendien moet elke mogelijke verwarring tussen de bestaande “Cel Begeleiding” en de nieuw op te richten entiteit, met specifieke bevoegdheden en werkzaamheden, worden voorkomen.

Uit: Advies van de Hoge Raad van 28 januari 2026, randnummer 14.7

In zijn schrijven van 1 april 2026 reageert het instituut hierop als volgt:

*“Artikel 75 van de wet van 17 maart 2019, laat de Raad van het ITAA inderdaad toe om commissies op te [richten], maar verplicht de Raad hier niet toe. **Evenmin wordt de Raad op grond van dit artikel verplicht om deze de benaming van “commissie” te geven.** Om verwarring met de wettelijk en reglementair georganiseerde Stagecommissie en Commissie Kwaliteitstoetsing te vermijden, hanteert de Raad van het ITAA, naargelang de taak, de samenstelling en de frequentie waarop deze bijeenkomt, de benamingen van “cel” en “werkgroep”.*”

Uit: Schrijven van 1 april 2026 vanwege Voorzitter en Ondervoorzitter van het ITAA [eigen accentuering]

Volgens de Hoge Raad moeten de taak, de bevoegdheden en de samenstelling van de op te richten entiteit door het instituut beter worden omkaderd en gepreciseerd, net zoals de keuze van de benaming van “commissie”, “cel” of “werkgroep”.

In zoverre in paragraaf 6 van het ontwerp van norm verwezen wordt naar artikel 75 van de wet van 17 maart 2019, is het noodzakelijk – vanuit legistisch oogpunt – om te opteren voor het begrip “commissie”; zo niet dient de verwijzing naar artikel 75 te worden weggelaten.

Volledigheidshalve wijst de Hoge Raad erop dat de “formele” opheffing van de vroegere “Commissie van begeleiding en toezicht”/“Cel Begeleiding” niet uit het oog mag worden verloren.

⁴ Artikel 75 van de wet van 17 maart 2019 luidt als volgt: “Behoudens de stagecommissie en de commissie kwaliteitstoetsing, die door de Koning worden opgericht, kan de Raad van het Instituut nog andere **commissies** oprichten om hem bij te staan in de uitvoering van zijn opdrachten.”

D. CONCLUSIE VAN HET ÉÉNSLUIDEND ADVIES VAN DE HOGE RAAD

20. De Hoge Raad stelt vast dat het instituut, via het schrijven van 1 april 2026 met in bijlage een aangepaste versie van het ontwerp van norm, is tegemoetgekomen aan bepaalde opmerkingen van de Hoge Raad zoals geformuleerd in zijn advies van 28 januari 2026, en meer in het bijzonder wat betreft:

- de titel van de ontwerpnorm;
- de nood aan rechtszekerheid omtrent de door het instituut op te vragen “*eventuele andere statistische gegevens*”.

Desalniettemin blijven er volgens de Hoge Raad in het voor advies voorgelegd ontwerp van norm (*ontwerp - versie 1 april 2026*) nog diverse fundamentele bezorgdheden bestaan, met name:

- onduidelijkheid inzake de zogenaamde evenredigheidsbeoordeling (al dan niet verplicht);
- onduidelijkheid omtrent de gehanteerde terminologie;
- onduidelijkheid over wie toegang heeft tot de verkregen info en waarvoor deze wordt gebruikt/bijgehouden.

Daarenboven is de Hoge Raad van oordeel dat de communicatie door het instituut omtrent bepaalde aspecten van de ontwerpnorm meer omstandig en preciezer moet gebeuren, meer in het bijzonder omtrent:

- het verruimd toepassingsgebied van de vooropgestelde norm ten opzichte van de bestaande regeling;
- de oprichting van een nieuwe “Cel Begeleiding”, ter vervanging van de vroegere “Commissie van toezicht” ingevolge de opheffing van de “Algemene controlenorm” van 1991.

In verband met deze punten verzoekt de Hoge Raad het instituut dan ook uitdrukkelijk om de nodige aanpassingen aan het ontwerp door te voeren, alsook om een aangepaste versie aan de Hoge Raad terug te bezorgen – bij voorkeur tegen 15 september 2026 – alvorens de ontwerpnorm formeel door de Raad van het ITAA te laten goedkeuren.